

Pesticiden en de mens: “Zonder is gezonder”

Wanneer we in huis en tuin ongewenste dieren of planten te lijf gaan met chemische bestrijdingsmiddelen, staan we er niet altijd bij stil: pesticiden kunnen niet alleen een ernstig gevaar betekenen voor het milieu, maar ook voor de gezondheid van de mens. De Vlaamse overheid koppelt in haar strijd tegen pesticiden concrete beleidsacties aan onderzoeksresultaten.

Karen Van Campenhout
beleidsmedewerker Milieu en Gezondheid - Afdeling Leefmilieu, Natuur en Energie

Vlaams humaan biomonitoringprogramma

Pesticiden kunnen via verschillende wegen in ons lichaam terechtkomen: via voeding, ingeademde lucht en zelfs huidcontact. Hun aanwezigheid kan leiden tot verminderde weerstand, hormoonverstoring en zelfs kanker. Het Vlaams humaan biomonitoringprogramma, uitgevoerd door het eerste generatie Steunpunt Milieu en Gezondheid (2002-2006) in opdracht van de Vlaamse overheid, onderzocht in welke mate een aantal moeilijk afbreekbare pesticiden die reeds tientallen jaren verboden zijn, in de mens aanwezig zijn. Uit de resultaten bleek o.a. dat DDE - een afbraakproduct van het pesticide DDT - kon aangetoond worden in het navelstrengbloed van pasgeboren baby's en in het bloed van jongeren en volwassenen verspreid over verschillende aandachtsgebieden in Vlaanderen. Opvallend was bovendien dat voor de aandachtsgebieden 'landelijk Vlaanderen' en de 'Albertkanaalzone' de DDE-gehalten voor de drie leeftijdsgroepen duidelijk hoger lagen dan het Vlaamse referentiegemiddelde.

Fasenplan

De oorzaken van deze verhoogde concentraties zijn niet gemakkelijk te achterhalen. Metingen van chemische producten in de mens kunnen immers niet alleen beïnvloed worden door externe milieufactoren, maar ook door persoonsgebonden eigenschappen zoals levensstijl, hobby's of woonomstandigheden. Het is dan ook erg belangrijk dat al deze factoren in rekening worden gebracht wanneer metingen in de mens als basis gebruikt worden voor concrete beleidsacties inzake milieu en gezondheid. Hiertoe werd in opdracht van de dienst Milieu & Gezondheid, in overleg met Toezicht Volksgezondheid (Agentschap Zorg en Gezondheid), het zogenaamde 'fasenplan' ontwikkeld. Dit fasenplan moet toelaten om de gezondheidkundige ernst van de gevonden resultaten van het humaan biomonitoringprogramma te evalueren, de oorzaken op te sporen en indien nodig beleidsvoorstellen en -acties uit te werken. De onderzoekers van het Steunpunt Milieu en Gezondheid doorlopen de fasen van het plan samen met een panel van externe deskundigen uit verschillende vakgebieden en met een jury van onder meer vertegenwoordigers van maatschappelijke groepen. Zo wordt een transparant en gedragen proces nagestreefd. Meer informatie over het steunpunt Milieu en Gezondheid en het fasenplan vind je in het artikel "[Discussie over prioriteiten: welke biomonitoringresultaten zijn prioritair voor het beleid?](#)".

Concrete beleidsacties

De vastgestelde DDE-verhogingen werden als pilootproject voor het fasenplan geselecteerd. Na experten- en juryrondes werd eind 2006 een samenvattend beleidsdocument aan toenmalig minister van Leefmilieu, Minister Peeters voorgelegd. Dit document bevatte een aantal beleidsaanbevelingen en voorstellen voor concrete beleidsacties (klik [hier](#) voor meer info). Twee hiervan werden door de minister goedgekeurd voor uitvoering: (i) organiseren van een inzamel- en sensibiliseringsactie m.b.t. pesticiden, (ii) verder onderzoek naar de huidige en historische opnameroute van DDT.

Een samenwerkingsverband tussen het departement LNE, VMM, OVAM, Agentschap Zorg en Gezondheid (Toezicht Volksgezondheid) en de Medisch Milieukundigen bij het LOGO werkte de acties uit. De sensibiliserings- en inzamelcampagne kadert in de reeds bestaande 'zonder is gezonder' campagne die de burgers wil aanzetten om minder bestrijdingsmiddelen te gebruiken en te kiezen voor milieuvriendelijke en gezondere alternatieven. Er wordt een oproep gedaan naar een vermindering van het gebruik van pesticiden in huis en tuin, in het bijzonder voor de bewoners van waterwingebieden. Daarnaast lanceert de campagne een oproep aan alle particulieren om restanten en lege verpakkingen van bestrijdingsmiddelen af te geven bij de inzameling van Klein Gevaarlijk Afval (KGA) die door elke gemeente georganiseerd wordt. De campagne startte op 13 september 2007 en zal in het voorjaar 2008 herhaald worden. Meer informatie over de opzet van de campagne is te vinden op www.zonderisgezonder.be.

In het kader van de tweede actie, het verdere onderzoek, wordt de inzamelactie gekoppeld aan een sorteeraanlyse van de ingeleverde pesticiden in de betrokken aandachtsgebieden 'landelijk Vlaanderen' en de 'Albertkanaalzone'. Een tweede onderzoek gebeurt door het Steunpunt Milieu en Gezondheid en wil de oorzaken van de verhoogde DDE-waarden in het bloed van inwoners van de desbetreffende aandachtsgebieden nagaan. Hiertoe werd een enquête afgenomen bij 300 deelnemers van de humane biomonitoringcampagne in de verhoogde gebieden. Het onderzoek wordt opgevat als een case-control studie waarbij de groep met de hoogste vastgestelde DDE-concentraties vergeleken wordt met de groep met de laagste concentraties. De resultaten van de enquêtes zouden meer duidelijkheid moeten brengen over de oorzaak van de DDE-verhoging in de desbetreffende aandachtsgebieden.

Nieuwsbrief

- [Inhoud](#)
- [De Ministers](#)
- [Biomonitoring te Europa](#)
- [Fasenplan](#)
- [Genk-Zuid](#)
- [Pesticiden en de mens](#)
- [Stook je gezondheid niet op](#)

- [Nieuwsbrief](#)
- [Archief](#)
- [De Sneeuwbal](#)
- [Inschrijven](#)
- [Auteursrichtlijnen](#)
- [Redactie](#)